

Sygn. akt: I C 1532/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2017 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Remigiusz Drzewiecki
Protokolant:	sekretarka Anna Jakubiszyn

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2017 r. na rozprawie

sprawy z powództwa N. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w N.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Skarbu Państwa- Zakładu Karnego w N. na rzecz powoda N. W. kwotę 500 zł (pięćset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 1 lutego 2017r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. zasądza na rzecz strony pozwanej Skarbu Państwa- Zakładu Karnego w N. od powoda N. W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym do Sądu Rejonowego w Opolu w dniu 11 grudnia 2014 roku powód N. W. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w N. kwoty 50.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Ponadto powód domagał się zasądzenia na swoją rzecz od strony pozwanej kosztów procesu, zwolnienia go z kosztów sądowych w postaci wpisu od pozwu, a także nadania wyrokowi klauzuli natychmiastowej wykonalności oraz w przypadku wystąpienia przesłanek z art. 339 k.p.c. wydania wyroku zaocznego.

W uzasadnieniu swojego żądania powód podniósł, iż w dniu 15 października 2013 r., mimo wcześniejszego zdeklarowania się jako osoba niepaląca, został osadzony w celi mieszkalnej nr (...), która przeznaczona była dla osób używających wyrobów tytoniowych. W celi tej powód przebywał do dnia 22 października 2013 roku, co jego zdaniem miało zły wpływ na stan jego zdrowia fizycznego, ale i zdrowie psychiczne. Powód wskazał również, że jest w posiadaniu skargi, którą wystosował w przedmiotowej sprawie do organów administracyjnych Służby Więziennej i która to została uznana za zasadną.

Strona pozwana Skarb Państwa – Zakład Karny w N. w odpowiedzi na pozew z 22 czerwca 2015 roku (k. 35-37) wniosła o oddalenie powództwa w całości ze względu na jego bezzasadność i nieudowodnienie oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według

norm przepisanych. Dodatkowo pozwany podniósł zarzut niewłaściwości Sądu Rejonowego w Opolu, a to z uwagi na regulację zawartą w art. 29 k.p.c. i wniósł o przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w Nysie.

Na poparcie swojego stanowiska strona pozwana podniosła, że mimo złożonej przez powoda po przybyciu do ZK w N., deklaracji co do nieużywania środków tytoniowych oraz wniesionej przez niego skargi na osadzenie z osobami palącymi wyroby tytoniowe, która to została uznana za uzasadnioną przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w O., wniesione powództwo jest bezzasadne. Pozwany wskazał, iż N. W. w czasie pobytu w innych zakładach karnych wielokrotnie zmieniał swoje deklaracje co do tego, czy jest czy nie jest osobą palącą. Dodatkowo podczas przebywania w celi 546 powód niejednokrotnie, w towarzystwie innych osadzonych, miał palić papierosy, na co pozwany przedstawił dowody tj. oświadczenia współosadzonych oraz raport funkcjonariusza SW. Ponadto pozwany zakwestionował żądanie powoda, podnosząc iż powód nie przedstawił żadnego materiału dowodowego, który wykazywałby lub uprawdopodobniał fakt doznania jakiegokolwiek szkody, jej wysokości, ani tym bardziej związku przyczynowo-skutkowego między działaniem lub zaniechaniem Zakładu Karnego w N., a rzekomą szkodą o charakterze niemajątkowym powoda. Z ostrożności procesowej pozwany zakwestionował również wysokość roszczenia zgłoszonego przez powoda, podnosząc, że w przypadku, w którym Sąd uznałby, że w związku działalnością pozwanego doszło do naruszenia dóbr osobistych N. W., nie uzasadnia to jeszcze przyznania mu zadośćuczynienia, w szczególności w sytuacji gdy powód nie wykazał, że umieszczenie go w celi przeznaczonej dla osób palących wywołało u niego jakąkolwiek krzywdę – czy to fizyczną czy też o podłożu psychicznym.

W dniu 29 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy w Opolu postanowił uznać się za niewłaściwy w sprawie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Nysie (k. 56).

W piśmie z dnia 25 września 2015 roku (k. 70 -71) powód wskazał, iż wielokrotne zmiany deklaracji co do używania wyrobów tytoniowych wynikały z faktu, iż zmagał się on z nałogiem nikotynowym, który to ostatecznie pokonał dopiero w czasie pobytu w Areszcie Śledczym w S.. Ponadto powód podniósł, że w czasie przebywania w celi 546 nie palił papierosów, a przedstawione przez pozwanego przeciwne twierdzenia są niezgodne z prawdą, w związku z czym powód wystąpił z wnioskiem o przesłuchanie współosadzonych, którzy sporządzili oświadczenia przedstawione przez pozwanego. Jednocześnie w przedmiotowym piśmie powód przedstawił szkody jakich miał doznać, w związku z przebywaniem w celi dla osób palących. Powód wskazał na duszący kaszel spowodowany wdychaniem dymu tytoniowego, a także złą kondycję psychiczną wynikającą „z wewnętrznej walki by nie zapalić” oraz poczucia „upodlenia i niesprawiedliwości”.

Na rozprawie w dniu 9 października 2015 roku pełnomocnik strony pozwanej (k. 73) podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

W piśmie z dnia 2 lutego 2016 roku (k. 118-119) powód wskazał, że wnosi o zadośćuczynienie za straty, których nie sposób namacalnie przedstawić, gdyż są to czynniki emocjonalnie negatywne oraz koszty psychiczne z nimi związane. Bezspornym jest zdaniem powoda, że pomiędzy faktem naruszenia dobra osobistego przez administrację zakładu karnego poprzez naruszenie dobra osobistego, a doznaniem przez powoda krzywdy zachodzi logiczny związek przyczynowo- skutkowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód N. W. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 28.06.2013 roku do 22.10.2013 roku. W czasie tym od dnia 15.10.2013 do 22.10.2013 r. przebywał w pawilonie B, na oddziale V w celi 546, to jest celi przeznaczonej dla osób palących. Powód natomiast, po przybyciu do Zakładu Karnego w N. w dniu 1 lipca 2013 r. zdeklarował się jako osoba niepaląca.

Powód N. W. w dniu 1 grudnia 2013 r. wystosował skargę do organów administracyjnych służby więziennej, skarżąc się na umieszczenie go w celi dla osób palących. Przedmiotowa skarga po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego decyzją Okręgowego Inspektora Służby Więziennej w O. z dnia 27.01.2014 r została uznana za uzasadnioną.

Dowód:

- wydruk z przeglądarki historii rozmieszczenia powoda, k. 39-40;
- wydruk z przeglądarki NOE, k. 43;
- oświadczenia złożone przez współosadzonych z powodem – D. M. (1), D. L., A. K., Ł. S., k. 49-52;
- raport funkcjonariusza ZK w N. – Z. W., k. 53;
- skarga powoda z dnia 01.12.2013 r., k. 42;
- pismo Okręgowego Inspektora Służby Więziennej w O. z dnia 12.12.2013 r., k. 41
- sprawozdanie z postępowania wyjaśniającego k. 44;
- pismo Dyrektora ZK w N. z dnia 31 grudnia 2013 r.;
- pismo Okręgowego Inspektora Służby Więziennej w O. do powoda z dnia 27.01.2014 r. k. 46;
- kserokopia karty z teczki osobopoznawczej powoda k. 47.

W okresie od 15.10.2013 do 22.10.2013 r. w celi nr 546 Zakładu Karnego w N. karę pozbawienia wolności wraz z powodem odbywali skazani: D. M. (1), D. L., A. K., Ł. S., A. C. i D. M. (2). W dniu 20 grudnia 2013 r. w trakcie postępowania wyjaśniającego dotyczącego skargi powoda skazani: D. M. (1), D. L., A. K., Ł. S. na prośbę wychowawcy z Zakładu Karnego w N. napisali własnoręcznie oświadczenia, że wszyscy skazani osadzeni w celi 546 palili papierosy. Powód nie palił papierosów w trakcie osadzenia go w celi 546. Powód przed osadzeniem go w celi 546 Zakładu Karnego w N., kiedy przebywał w Areszcie Śledczym w S. w 2013 r. podjął decyzję o rzuceniu palenia, Wcześniej palił papierosy od czternastego roku życia – obecnie ma skończone 25 lat. Przebywanie w celi z osobami palącymi utrudniało mu wytrwanie w decyzji i rzuceniu palenia i było dla niego uciążliwe.

Dowód:

- oświadczenia złożone przez współosadzonych z powodem – D. M. (1), D. L., A. K., Ł. S., k. 49-52;
- zeznania świadka A. K. k. 161, 163;
- zeznania świadka Ł. S. k. 161/II-162, 163;
- zeznania świadka D. L. k. 247-249;
- zeznania świadka D. M. (2) k. 292;
- zeznania świadka D. M. (1) k. 324, 325;
- zeznania świadka A. C. k. 357;
- przesłuchanie powoda N. W. k. 199-200;

Sąd zważył co następuje:

Powództwo N. W. zasługuje na uwzględnienie jedynie w niewielkiej części.

Sąd dokonując oceny zebranego materiału dowodowego przy ustalaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oparł się na przeprowadzonych i wskazanych wyżej dowodach, które w większości nie budziły żadnych wątpliwości odnośnie wiarygodności i mocy dowodowej.

Ustalając stan faktyczny Sąd miał na względzie regulację art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (ciężar dowodu) a nadto art. 3 k.p.c., zgodnie z którym strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Zastosował też przepis art. 232 k.p.c., zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W niniejszej sprawie na podstawie dokumentów nadesłanych z Zakładu Karnego w N. ustalono czas przebywania powoda w celi 546, zdeklarowanie się powoda jako osoby niepalącej, a wcześniej palącej, treść skargi powoda, przebieg postępowania wyjaśniającego oraz jego wynik – uwzględnienie skargi powoda. Natomiast w części Sąd dał wiarę oświadczeniom współosadzonych z 20 grudnia 2013 r., że wszyscy osadzeni w celi 546 k.c. palili papierosy. Sąd uznał, że w trakcie przebywania w tej celi powoda palili pozostali osadzeni. Natomiast powód nie palił. Wynika to z przesłuchania powoda oraz zeznań świadków D. L., D. M. (2), A. K.. Sąd dał wiarę zeznaniom tych świadków, albowiem wzajemnie się potwierdzały i uzupełniały. Zeznania powyższych świadków są też zgodne z tym co zeznał sam powód. Natomiast pozostali świadkowie nie pamiętali, czy powód palił w trakcie osadzenia w celi 546. W związku z powyższym Sąd ustalił, na podstawie opisanych oświadczeń dołączonych przez powoda, zeznań wyżej wskazanych świadków D. L., A. K. i D. M. (2) oraz przesłuchania powoda, że powód w trakcie przerwania w celi 546 nie palił papierosów, a pozostali współosadzeni w tym czasie z powodem palili. Krzywdę jakiej doznał powód w trakcie przebywania w celi dla palących, a w szczególności wysokość zadośćuczynienia z tego tytułu Sąd ustalił na podstawie dowodu z przesłuchania powoda.

Co do świadków, którzy sporządzili oświadczenia o używaniu przez powoda wyrobów tytoniowych, wszyscy stwierdzili, iż oświadczenia te podpisali samodzielnie.

Przechodząc do wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia należy wskazać, że powód swoje roszczenie o zadośćuczynienie w niniejszej sprawie oparł na podstawie art. 24 § 1 k.c. w związku z art. 448 § 1 k.c. oraz na podstawie 445 k.c.

Zgodnie z pierwszym z powołanych przepisów ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z kolei stosownie do treści art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jak wskazuje się w doktrynie, przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie, są:

- 1) istnienie dobra osobistego,
- 2) zagrożenie lub naruszenie tego dobra,
- 3) bezprawność zagrożenia lub naruszenia;

przy czym pierwsze dwie przesłanki udowodnić musi powód dochodzący ochrony, natomiast pozwany winien bronić się wykazując, że jego działanie było zgodne z prawem, albowiem obowiązuje domniemanie bezprawności. Przepis art. 24 k.c. nie wymaga dla odpowiedzialności winy sprawcy.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd przede wszystkim musiał ustalić czy wskazane zostało bezprawne naruszenie dobra osobistego powoda. W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż powód określił jakie jego dobra osobiste miały zostać naruszone wskutek sprzecznego z prawem działania Zakładu Karnego w N.. Ze sposobu argumentowania przyjętego przez N. W., można przyjąć, iż ulokowanie powoda w celi z palącymi, podczas gdy zadeklarował się on jako osoba niepaląca, przekłada się na naruszenie jego dóbr osobistych takich jak: zdrowie, skonkretyzowane w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r., nr 10 poz. 55 z późn. zm.) prawo przebywania w przestrzeni wolnej od dymu tytoniowego oraz godność.

Najistotniejsza dla ustalenia stanu faktycznego sprawy okoliczność – to jest fakt ulokowania powoda w okresie od 15.10.2013 r. do 22.10.2013 r. w celi przeznaczonej dla palących osadzonych, mimo złożenia przy przyjęciu do Zakładu Karnego w N. deklaracji, że jest osobą niekorzystającą z wyrobów tytoniowych, pozostawała pomiędzy stronami bezsporna. Żadna ze stron nie kwestionowała tej okoliczności, a dodatkowo na jej potwierdzenie przedstawione zostały wiarygodne dowody. Sporne były jedynie kwestie czy w wskazanym okresie, w czasie przebywania w celi 546, pozwany palił z innymi osadzonymi, wyroby tytoniowe. Była to jednak kwestia drugorzędna, dla ustalenia naruszenia dobra osobistego powoda, bowiem sam fakt umieszczenia osoby deklarującej się jako niepaląca w celi zamieszkiwanej przez osoby palące, należy kwalifikować jako naruszenie prawa. Zgodnie bowiem z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości oraz w środkach przewozu osób (Dz. U. z 2011 r. Nr 135 poz. 795) na terenie aresztów śledczych oraz zakładów karnych typu zamkniętego dopuszcza się możliwość używania wyrobów tytoniowych przez osadzonych w celach mieszkalnych, które są wyodrębnione w sposób uniemożliwiający oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące. Jednocześnie dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne. Obowiązkiem pozwanego było zatem osadzenie powoda deklarującego się jako osoba niepaląca w celi mieszkalnej z osobami niepalącymi. Działanie pozwanego nie tylko naruszyło więc dobra osobiste powoda, ale i można w sposób oczywisty przypisać mu cechę bezprawności.

Pozwany miał bowiem prawo być osadzonym w celi dla niepalących, zgodnie z obowiązującą regulacją, a został osadzony w warunkach temu prawu i jego oczekiwaniom nie odpowiadającym, w warunkach wymuszonych decyzją funkcjonariuszy Zakładu Karnego w N.. Problem ten dostrzegł również Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w O., który uwzględnił złożoną w tym przedmiocie skargę N. W..

Reasumując, powód udowodnił, że podczas odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 15.10.2013 r. do 22.10.2013 r. strona pozwana dopuściła się względem niego naruszeń skutkujących naruszeniem jego dobra osobistego w postaci zdrowia, prawa do przebywania w przestrzeni wolnej od dymu tytoniowego oraz godności.

Powyższe ustalenia oraz fakt, iż bezprawność zachowania pozwanego, nie została przez niego obalona w trakcie procesu stanowiły bazę do dalszej oceny Sądu, czy, a jeśli tak to w jakiej wysokości żądanie zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dobra osobistego powoda powinno być uwzględnione.

Sąd biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy uznał, że powodowi należy przyznać zadośćuczynienie. Jednakże zdaniem Sądu, żądanie powoda o przyznanie zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł było znacznie wygórowane. Sąd uznał, iż kwotą adekwatną do rozmiaru krzywdy doznanej przez powoda wskutek ulokowania go w celi przeznaczonej dla osób palących tytoń, w sytuacji gdy zadeklarował się jako osoba niepaląca, jest kwota 500 zł i w pozostałej części postanowił powództwo oddalić.

Sąd ustalił wysokość zadośćuczynienia biorąc pod uwagę takie czynniki jak: okres trwania naruszenia czyli okres pobytu pozwanego w celi 546, stan zdrowotny powoda bezpośrednio w trakcie i po pobycie w spornym miejscu, a także intensywność odczuwanej przez niego krzywdy, fakt, iż powód przez długie lata był nałogowym palaczem czy w końcu stopień naganności bezprawnego zachowania pozwanego.

W tym miejscu wskazać należy, iż powód umieszczony został w celi przeznaczonej dla osób palących jedynie w okresie od 15.10.2013 r. do 22.10.2013 r. (dodatkowo 22.10.2013 r. w celi nie przebywał pełnej doby, gdyż przetransportowany został do ZK S.). Biorąc pod uwagę doświadczenie życiowe i powszechnie dostępną wiedzę, tak krótki czas nie mógł spowodować u pozwanego poważnego pogorszenia stanu zdrowia (nie potwierdza tego też dokumentacja medyczna) zwłaszcza, że powód wcześniej był uzależniony od wyrobów tytoniowych. Przebywanie z palącymi osadzonymi mogło jednak źle oddziaływać na sferę psychiki powoda, sam powód wskazał, iż miał poczucie „upodlenia i niesprawiedliwości” oraz toczył „wewnętrzzną walkę by nie zapalić”. Oceniając stopień naganności bezprawnego działania pozwanego, Sąd, uznał, iż mimo że bez wątplenia doszło do naruszenia przez pozwanego prawa, to stopień naganności jego zachowania był niewielki, jak wynika z dotychczasowej praktyki Sądu, z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż umieszczenie powoda w celi dla osób palących nastąpiło z powodu warunków lokalowych tj. braku miejsc w celach niepalących.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, w ocenie Sądu krzywda powstała na skutek osadzenia w celi nr 546 z osobami palącymi na czas nie dłuższy niż tydzień, nie mogła być znacząca i zadośćuczynienie w wysokości 500 zł w całości ją rekompensuje. Nadmienić też należy, iż przyznanie wyższej kwoty tytułem zadośćuczynienia prowadziłoby do sytuacji niesłusznego wzbogacenia powoda kosztem Skarbu Państwa, co pozostawałoby w ewidentnej sprzeczności z zasadami słuszności oraz założeniami instytucji zadośćuczynienia.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia, pamiętać należy, iż instytucja ta ma mieć charakter kompensacyjny, a więc powinna przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. W literaturze przedmiotu uznaje się, że wysokość przyznawanej kwoty zadośćuczynienia powinna być tak ukształtowana, aby stanowiła „ekwiwalent wycierpianego bólu” (por. F. Zoll, Zobowiązania w zarysie według polskiego Kodeksu zobowiązań, podręcznik poddany rewizji i wykończony przy współudziale S. Kosińskiego i J. Skąpskiego, wyd. II, Warszawa 1948, s. 122). Orzecznictwo wskazuje, że przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę potrzeby utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie można podważać jego kompensacyjnej funkcji (wyrok SN z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/2003, OSNC 2005, nr 2, poz. 40).

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach niniejszego postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym, obowiązuje zasada stosunkowego rozdzielenia kosztów sądowych, w zależności od wyniku wygranej sprawy, jednak że Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W niniejszej sprawie Sąd postanowił jednak kosztami obciążyć stronę powodową, w związku z faktem, iż powództwo zostało uznane w niewielkiej części. Na koszty procesu w niniejszej sprawie złożyły się wyłącznie koszty zastępstwa procesowego radcy prawnego w kwocie 120,00 zł zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).